

predmeti polažu na kosinu (preporučljiva je kosina od 45 stupnjeva) što sprječava prejaku izvišenost predmeta, a istovremeno omogućuje dobro razgledavanje cjeline.

Dobro će poslužiti i kosine postavljene pod većim kutom, a naročito ako su obložene tkaninom.

Postoje ipak tekstilni predmeti koje smijemo izlagati slobodno i to obješene okomito - radi se o tapiserijama i zastorima koji se takvim postavom uklapaju u koncepciju izložbe.

Odjeću i ostale trodimenzionalne predmete izlažemo na poprsjima i specijalno izrađenim postoljima koji podupiru predmet i daju mu punu izražajnost.

Tekstilne predmete najbolje je izlagati maksimalno šest do dvanaest mjeseci, a zatim ih vratiti u depo da se odmire u isto tako dugom razdoblju.

I kod koncipiranja i planiranja izložbe potrebno je savjetovati se s restauratorom za tekstil jer se uz njegovu pomoć mogu izbjeći visoki troškovi restauracije nakon što tijekom izložbe dođe do oštećenja.

Bilješke:

1. Mikroklimatske vrijednosti mogu varirati u skladu s vanjskim prosječnim srednjim vrijednostima u pojedinim godišnjim dobima ili u skladu s promjenama dnevne temperature uvjetovanih osvjetljenjem; relativna vlažnost mora pritom iznositi između 45% i 60%, dok je visina temperature manje važna u konzervatorskom pogledu.

2. Recept za zradu sredstva za premazivanje kiselinskih kartona, prema dr. Jagers, FH Koln: U 1000 ccm hladne vode usipamo: 1,3 g magnesiumhydroxidkarbonata, 2,0 g metilne celuloze.

Mješavinu treba dobro izmiješati i najmanje tri sata, pa čak i cijelu noć, namakati u vodi. Izmjeren vrijednost kiselosti mora iznositi između 7,8 do 8,4. Ovu mješavinu nanosimo mekanim kistom ili valjkom s janječim krznom ravnomjerno na karton ali treba pripaziti da smjesa nije prevlažna. Kutije premazujemo s unutrašnje i s vanjske strane, a kartonske role dovoljno je premazati s vanjske strane.

3. Vješalicu oblažemo s poliesterskim flizelinom u dovoljnom broju slojeva dok ne dostignu debljinu koja odgovara širini ramena. Flizelin učvrstimo iglom i koncem, širokim ubodima, a na kraju presvučemo cijelu vješalicu iskuhanom pamučnom tkaninom. šav mora doći s unutarnje strane vješalice.

Prijevod s njemačkog: Snježana Pintarić

MAĐARSKI MUZEJI, jesen 1995./1.

Marija Šercer
Zagreb

restankom objavljivanja Muzejskih saopćenja, koja su izlazila od 1963. do 1987./88. godine, nastala je praznina koju je ujesen 1995. popunio prvi broj muzejskog časopisa "Mađarski muzeji". Pokrenuo ga je Savez mađarskih muzeja i Društvo Pulszky - Udruženje mađarskih muzeja. Materijalnu i moralnu pomoć

dalo je Ministarstvo za kulturu i prosvjetu, odnosno njegov Glavni odjel za kulturno naslijeđe. Časopis je A/4 formata, tiskan na finom papiru na 64 stranice s crno-bijelim ilustracijama i koricama u boji. Na koricama je redovito označena temeljna tema časopisa. Ovaj broj posvećen je dolasku Mađara u domovinu 895. godine i izložbi mađarskih dragocjenosti povodom tisuću i stote obljetnice tog događaja. Časopis je sadržajno podijeljen u poglavlja s nazivom "radionica", "izvješća", ICOM, pregled časopisa i recenzije knjiga. Svi tekstovi popraćeni su sažetkom na engleskom jeziku. Radionica započinje s dva teksta na udarnu temu časopisa. Fodor Istvan objašnjava promjene i novine u odnosu na milenijsku izložbu 1896. godine / trianonske granice i novi arheološki nalazi / i opravdava postav tako značajne izložbe u pokrajinskom muzeju Herman Otto u Miškolcu. Wolf Maria daje uvid u organizaciju i pripremu izložbe od 1991. godina nadalje, koja je zamišljena u Tokaju ali je radi nedostatka prikladne zgrade premještena u Miškolc. Kako je izložbeni prostor smanjen skoro na polovicu, plan postava je preuređen. U posudbi predmeta sudjelovao je jedan poljski i jedan slovački muzej i devetnaest mađarskih muzeja. Izložba je otvorena 17. srpnja 1995. godine, slijedi napis pravnog značenja Mihály Máriae "O zaštiti kulturnog naslijeđa - UNESCO-vi ugovori i preporuke". Varga Kálmán na temu "Muzejski marketing u Gödöllőu dvorcu 18. stoljeća" izvješćuje o sadržajima kojima se popunjava obnovljena zgrada nekadašnje kraljevske rezidencije /Ijetnikovac kralja Franje Josipa I. i supruge Elizabete, op. M. Š./ F. Dózsa Katalin autorica izložbi o suprugama Habsburgovaca, iznosi neka razmatranja povodom ovog velikog izložbenog poduhvata. Izložba je podijeljena u dva dijela. Prvi dio o suprugama kuće Habsburg prikazan je u dvorcu Schlosshof, doku su u dvorcu Niederweiden prikazane žene iz kuće Habsburg na stranim prijestoljima. Izložbe su trajale od 8. travnja do 1. studenog 1995. godine.

U uvodu poglavlja Izvješća uredništvo časopisa iznosi, kao su političke promjene 1989./90. godine u znatnoj mjeri utjecale na položaj muzeja. Stoga su zatražili od pojedinih ravnatelja sažete prikaze povijesti muzejskih ustanova u proteklih četiri ili pet godina. U ovom broju nalazimo izvještaje Povijesnog muzeja Budimpešte, Gradskog muzeja u Sopronu, Muzeja Mátre u Gyöngyösu /otvoren 1989./, Muzeja Matrica u Százhalombatta, Ravnateljstva muzeja županije Veszprém o djelatnosti Muzeja dvorca i krajolika grofa Karla Esterházyja u Pápi kao i Prirodoslovnog muzeja u Zircu. Slijedi izvještaj Muzeja u Sümegu /gradski muzej u rodnoj kući pjesnika Kisfaludy Sándora / i Mađarskog kemijskog muzeja koji je od 1963. godine djelovao kao pridružena ustanova Istraživačkog instituta za tešku kemijsku industriju. Od siječnja 1991. godine ova muzejska ustanova postala je zakladom koju financiraju 62 kemijska industrijska poduzeća i ustanove. Na sličnim temeljima djeluje Muzej porcelana u Herendu i Mađarski graditeljski muzej u Veszprému.

U poglavlju ICOM, članovi Mađarskog nacionalnog komiteta podnijeli su izvještaje s generalnog zasjedanja održanog u Stavangeru /Norveška/ sredinom 1995. godine. U ove napise uvršten je tekst Leifa Parelja, predstavnika Norveškog etnografskog muzeja o stanju sarajevskih muzeja

kao i izvještaj Envera Imamovića o stanju i djelovanju Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine za vrijeme rata od 1992. do 1995. godine. Tekst je popraćen ilustracijama izuzetne dokumentarne vrijednosti koje se čuvaju u Muzeju Zempléna u Szerencsu.

Od muzeoloških časopisa prikazani su "Museumskunde" /59, 2-3, 1994./ iz Njemačke, "Neues Museum" /5/1955./ iz Austrije, "Múzeum" /2/1994./ i "Pamiętki a Muzeá" /1995/1.- 2. Iz Slovačke, "Muzejni a vlastivedné práce" /4/1994./ iz Češke, "Muzealnictwo" /35/1993./ iz Poljske, "Revista muzeilor" /4/1994./ iz Rumunjske, "Argo" /XXXVI.- XXXVII./1994./ iz Slovenije te "Informatica Museologica" /24/1.- 4./1993./ i "Muzeologija" /31/1994./ iz Hrvatske.

Od knjiga prikazane su "Museums and Europe 1992." i bibliografija izdanja mađarskih muzeja pod nazivom "Mađarski muzejski godišnjaci 1989. - 1994."

Drugi, zimski broj "Mađarskih muzeja" koncipiran je na isti način kao prethodni broj. Likovni prilozi korica i uvodni tekstovi posvećeni su Nacionalnom i povijesnom spomen parku u Ópusztaszeru /smješten je između Cegléda i Segedina u blizini Tise, op. M. Š./, O nastanku parka izvješćuje njegov bivši ravnatelj Ottó Trogmayer. Nadzor i organizaciju rada vodila je komisija od 15 članova utemeljena 1970. godine. Na njenu djelatnost osvrće se Szabó. G. László. Spomen park je izgrađen postupno na zemljištu veličine 55 hektara, a sastoji se od prirodoslovnog dijela, etno-parka, muzeja i drugih popratnih sadržaja. O izgradnji muzejske zgrade kružna tlocrta piše sam arhitekt Novák István. U nju je smještena slika /diorama/ Feszty Árpáda /1856-1914/ "Doseljenje Mađara". Ona je slikana za Milenijsku izložbu 1896. godine. Tijekom vremena a osobito nakon bombardiranja Budimpešte 1944., slika je dosta stradala. Platno je razrezano i namotano na drvene valjke. Szűcs Árpád izvješćuje o restauratorskim radovima. Započeo ih je 1975. godine Kisternyei Ervin, a nastavljeni su od 1991. do 1995. po iskusnoj ekipi poljskog restauratora Ryszarda Wojtowicza. O dojmovima posjetilaca i promatrača platna piše Selmezi László. Nagy László zaključuje ove napise izvješćem da upravljanje spomen parka preuzima Društvo za opće dobro kojim će on upravljati. Financiranje će se temeljiti na tržišnom gospodarenju pa se nada da će to pridonijeti objedinjavanju njegovih sadržaja i daljnjem kulturnom napretku parka.

Radionica donosi niz korisnih i zanimljivih napisa. Mihály Mária osvrće se na izradu koncepta novog muzejskog zakona. Slijedi povijesni prikaz Vadas Ferenc a zgradi Mađarskog nacionalnog muzeja /dalje MNM/ i strukturi njegovih zbirki u 19. stoljeću. O djelatnosti zaslužnog muzealca Herman Otta kao zastupnika mađarskog Parlamenta od 1879. do 1897. piše Szabadfalvi József. U tekstu "Arheološka baština i Mađarski nacionalni muzej", Kovacs Tibor znalački, razložno, obazrivo ali i emotivno, analizira položaj MNM-a danas, a u svezi s time položaj arheologije u okviru djelatnosti MNM-a. Postavlja pitanje utemeljenja sustava "nacionalne pohrane" koja bi omogućila izlaganje predmeta od izuzetnog umjetničkog značenja u MNM-u iako ne pripadaju njegovim zbirkama. Predlaže novu podjelu rada i zadataka na višoj razini znanstvenog mišljenja i stručne suradnje, dugoročno planiranje istraživanje arheoloških nalazišta te izradu nove organizacije zamjene, posudbe i pohrane spomenika kulture. Zalaže se za vođenje zasebnog središnjeg inventara za predmete od osobite vrijednosti, čije bi se stanje povremeno kontroliralo, ovisno o mogućnostima i zahtjevima zaštite spomenika kulture. U tom kontekstu MNM treba naći svoje buduće mjesto u mzeologiji i u arheologiji uz osiguranje odgovarajućih organizacijskih okvira i financijskih mogućnosti. Kaposváry Gyula opisuje boravak skupine muzealaca u Szent Endre 1950. godine, na jednomjesečnom preodgajanju u duhu marksizma lenjinizma. Bakó Ferenc

prisjeća se dvoipolgodisnjeg boravka u Sárospataku /1950.1952./ gdje je koristeći usluge sitnog obrtništva uspio otvoriti za javnost Rákóczijski muzej.

U Izvješćima slijede tekstovi o djelatnosti pojedinih muzeja. Vámos Éva i Szabadváry Ferenc bave se Državnim tehničkim muzejom, Muzejska organizacija županije Hajdú-Bihar na čelu s Dérijevim muzejom u Debrecenu, prema prikazu Gazda Lászlóa, dobro funkcionira. Kovács Gergelyné daje iscrpan prikaz o Poštanskom muzeju koji je do 1989. godine djelovao u okvirima Mađarske pošte. Do 1995. godine otvoreno je više samostalnih ustanova. Primjerice u mjestu Holokő otvoren je Poštanski muzej /1990./, u Budimpešti Muzej telefonije /1991./, a Muzej radija i televizije u Diosdu /1995./, Jedini Muzej igračaka na području Mađarske djeluje u Kecskemétu. O njemu izvješćuje njegov ravnatelj etnograf dr. Kriston Vizi József. O stogodišnjem djelovanju Muzeja u Szekszárdu /1895.- 1995./ piše András Lászlóné. O vrstama muzeja upisanih u matično knjigovodstvo od 1975. do 1994. izvješćuje Juhász János. Prilaže još popis značajnijih muzeja utemeljenih od 1990. do 1994. i muzeja koji su prestali postojati. Napis "Interes i vrijednost" Fűkőh Leventeá bavi se strukovnom organizacijom koja se brine o materijalnom statusu djelatnika na polju sakupljaštva i općeg obrazovanja.

U poglavlju ICOM, Taxner-Tóth Ernő javlja se s vrlo instruktivnim tekstom o nedostacima te glomazne organizacije. Uz ostalo navodi kako je ICOM izbjegavao zauzimati političke stavove. Do promjene je došlo 1992. godine nakon granatiranja Dubrovnika. T. Balázs Ágnes izvješćuje o četverodnevnom boravku u Njemačkoj gdje ih je ugostila tzv. "Weimarska grupa" ICOM-a osnovana u Bratislavi 1994. godine. Bezzeg Mária daje osvrt na izlaganje Borisa Groysa u Stavangeru na temu "Uloga muzeja nakon raspada nacionalne države". U zaključku slijedi tekst Mihály Máriae i Wollák Katalin o vezama mađarskih i holandskih muzeja.

Od publikacija prikazani su "Museums in Britain", francuski časopis "Musée", "Museum Management and Curatorship" i kanadski časopis "Muse". Na kraju su nekrolozi pisani u znak sjećanja na dr. Dienes Istvána, dr. Soproni Sándora i dr. Némethy Andrea.

Primljeno: 6.5.1997.